

Måling af virksomheders administrative byrder

Af professor Lars Bo Langsted
Aalborg Universitet

Når den unge, kreative og (lidt for) smarte sælger skal af med sine (lidt for) risikofyldte investeringsobjekter er han (for det er næsten altid en han) nødt til at oversælge. Han fokuserer med andre ord udelukkende på gevinstchancerne, bagatelliserer indskudskravet og undlader helt at omtale selv den ringeste form for risiko for investor.

Naturligvis helt uden sammenligning offentliggjorde Erhvervs- og Selskabsstyrelsen for nøjagtigt en uge siden rapporten: **"Rapport om måling af virksomhedernes administrative byrder ved årsregnskabsloven og rapport om revisionshonorar for B-virksomheder."** Rapporten er baseret på en hollandsk inspireret model, der i Danmark har fået betegnelsen AMVAB, hvilket står for: "Aktivitetsbaseret måling af virksomheders administrative byrder". Tilgangen til denne målemetode er ønsket om at kunne identificere de omkostninger ikke blot samlede lovkomplekser, men også enkeltelementer i en given lov, kan pålægge erhvervsvirksomheder. Det overordnede formål angives allerede i resumeets indledning: "Den nuværende regering har, som ambition, at reducere de administrative byrder danske virksomheder pålægges som følge af offentlig regulering med 25 pct. frem til år 2010. For løbende at vurdere, hvorvidt dette mål bliver indfriet, er det nødvendigt at overvåge udviklingen i de administrative byrder." Man kan naturligvis kun bifalde ønsket om at kunne måle de byrder, som lovgivningsmagten lægger på erhvervsvirksomheder så præcist som overhovedet muligt, ligesom det er en væsentlig målsætning ikke at pålægge erhvervslivet (eller andre) unødige byrder.

Der er imidlertid ikke noget nyt i, at man ønsker at måle og medinddrage økonomiske konsekvenser af en given lov – hvad enten der er tale om en ny lov eller en eksisterende sådan. Den metode, man hidtil har anvendt, kendes som "modelvirksomhederne", hvor man udspørger 1000 repræsentativt udvalgte virksomheder, om deres erfaringer og skøn over det område, man pt er ved at undersøge. Gennemsnittet af svarene udgør herefter det grundlag, man anvender. Metoden i AMVAB er en anden: "Standardiseringen af aktiviteterne foretages på baggrund af dybdegående interview med virksomheder og eksperter på det pågældende reguleringsområde. Den normalt effektive virksomheds samlede omkostninger ved opfyldelse af de enkelte budskaber kan derefter beregnes ud fra timeomkostningen på det interne tidsforbrug, der er timeløn plus overhead samt udgiften ved outsourcing af administrative aktiviteter. Disse omkostninger fastsættes på baggrund af eksisterende, statistiske kilder og ud fra interviewene med virksomheder og eksperter." AMVAB gør det endvidere muligt at udskille de enkelte elementer i den samlede omkostning, ligesom den udskiller omkostninger, der ikke blot – som her – vedrører årsrapporten men også udspringer af f.eks. skattelovgivningens krav.

Selve metoden kan umiddelbart forekomme mere præcis end de tidligere anvendte. Imidlertid skal man hæfte sig ved definitionen af en "administrativ byrde". Her anvender man i AMVAB en helt anden definition end i modelvirksomhederne: "Erhvervs- og Selskabsstyrelsen definerer i

dag byrderne, som de administrative opgaver virksomhederne alene udfører som følge af krav fra offentlige myndigheder, og som de ikke ville have udført, hvis der ikke var regulering herom. I AMVAB defineres de administrative byrder som virksomhedernes omkostninger ved at efterleve informationsforpligtigelser over for offentlige myndigheder, uanset om virksomhederne ville have udført arbejdet alligevel. Og her skal man tænke sig grundigt om. De tal, der fremkommer som værende udtryk for "administrative byrder" og som man ifølge rapporten skal medinddrage ved overvejelser om lovændringer m.v., er altså med den nye metode ikke nødvendigvis udtryk for at lovgivningen pålægger virksomhederne nye byrder. Det kan lige såvel være udtryk for at en given lovregulering er økonomisk neutral, fordi virksomhederne ville have udført arbejdet alligevel. Tallet er da blot udtryk for de omkostninger virksomhederne har på det pågældende område – ikke for omkostninger, der følger af lovgivning. Denne indvending mod metoden er generel og ikke specifik for dens anvendelse på årsrapport og revision heraf.

Vender vi os herefter mod den konkrete rapport, viser den, at klasse B og C virksomhedernes årlige samlede omkostninger til aflæggelse af årsrapport udgør ca. 4.5 mia kr. og at de omkostninger, der er forbundet med revisionspåtegningen udgør ca. 3.2 mia kr. eller omkring 75 % af de samlede udgifter. Går man ned på virksomhedsniveau og måler på den enkelte B-virksomhed, ser man, at den normalt effektive klasse B virksomhed har årlige omkostninger til revisoren på ca. 25.000 kr. i alt, hvoraf ca. 15.000 kr. er lovpligtig revision. De samlede årlige omkostninger ved aflæggelse af årsregnskab er 31.929 kr.

Det er, når man når hertil, man skal bevare hovedet koldt. Man kan nemlig ikke uden videre anvende disse tal for at se, hvor man kan spare virksomhederne for udgifter.

For det første indebærer definitionen af den anvendte term: administrative byrder, som nævnt, at den også medindregner omkostninger, som virksomheden allerede måtte have i forvejen. Fjerner man således det lovkrav, der ifølge rapporten udløser en given omkostning, kan det meget vel være, at omkostningen vil være ganske upåvirket af regelændringen – der dermed være helt uinteressant i virkelighedens verden – men som naturligvis vil give fuld kredit i et senere regnestykke af samme art: man har nu sparet virksomhederne for en administrativ byrde på X antal kr.

For det andet medindregner rapporten ikke de udgifter, der vil kunne opstå i stedet for den pligt, man måtte fjerne. Forestillede man sig således, at rapporten skulle bruges til at argumentere for en fjernelse af revisionspligten for klasse B selskaber, savner man fuldstændigt oplysninger om, hvilken sikkerhed og indsigt i virksomhedens forhold banker, kreditorer, långivere, aktionærer, tilskudsgivende offentlige myndigheder m.v. i stedet ville kræve. En årsrapport får således først en særlig værdi, når den er blevet tilført troværdighed i form af en revisionspåtegning af en uafhængig revisor. Fjernes revisionspåtegningen, er årsrapporten udelukkende udtryk for virksomhedens egen opfattelse og ønske om at fremstå så gunstigt som muligt overfor omverdenen. Erfaringer fra andre lande, hvor man ikke har en tilsvarende omfattende revisionspligt som her i landet, tilsiger således at f.eks. banker og investorer i meget vidt omfang alligevel kræver reviderede årsrapporter. En meget stor mængde virksomheder ville således alligevel blive pålagt udgift hertil.

For det tredje medfører revisionspligt uden tvivl et forstærket værn mod økonomisk kriminalitet. Et enigt udvalg om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet udtalte således bl.a. i en betænkning fra 1999 om Rådgiveres rolle ved bekæmpelse af økonomisk kriminalitet: "Udvalget finder, at en udvidelse af området for lovpligtig revision vil kunne have en positiv kriminalpræventiv effekt. Der over for står imidlertid en række modhensyn, som f.eks. erhvervslivets ønske om ikke at blive pålagt yderligere omkostninger. Det ligger udenfor udvalgets kommissorium at foretage en dyberegående analyse og afvejning af disse modstående hensyn, hvorfor udvalget afstår fra at fremkomme med anbefalinger om en sådan

udvidelse. På den anden side, må udvalget fraråde en lempelse af området for lovpligtig revision, idet noget sådant vil kunne have negative kriminalpræventive konsekvenser.”

Det forholder sig da også helt utvivlsomt således, at revisionens tilstedeværelse i virksomheden ikke blot forebygger kriminalitet, men også – gennem f.eks. foretagelse af bankafstemninger, af kontrol af varelagres tilstedeværelse m.v. – medvirker til at afdække allerede forekommet økonomisk kriminalitet. Ser man således på, at lovgiver i den nye revisorlov netop har strammet op om revisors pligter til at foretage anmeldelse til politiet, når revisor opdager økonomisk kriminalitet, og at revisors pligter til at foretage hvidvaskunderretning netop er blevet indført – må det vel være udtryk for, at lovgiver har samme opfattelse! Man kan ikke – som en af høringsparterne i rapporten gør det – modargumentere ud fra en henvisning til, at der formentlig ikke er mere kriminalitet i klasse A virksomheder end i de øvrige virksomheder, hvor der er revisionspligt. For det første ved vi ikke om det forholder sig således, og for det andet er muligheden for at begå ”skjult” kriminalitet i en klasse A virksomhed som regel langt mindre end i øvrige virksomheder, simpelthen på grund af dennes typiske lidenhed og manglende kompleksitet.

Foretager man således ”modregning” i de tal, som rapporten forkert læst kunne give udtryk for, at virksomhederne ville kunne slippe for ved en lovændring i form af f.eks. en afskaffelse af revisionspligten, når man antageligt frem til, at der slet ikke ville være nogen samfundsmæssig besparelse. Man måtte nemlig modregne følgende poster: 1) de udgifter virksomhederne i forvejen ville afholde af sig selv, 2) de udgifter der ville blive påført virksomhederne som følge af bank, leverandørkrav m.v. og 3) de øgede omkostninger en stigende økonomisk kriminalitet måtte befrygtes at medføre.

AMVAB ville være et formidabelt redskab, hvis – og kun hvis - metoden også målte disse modregningsposter.